ڕووەکی سروشتی

ئامادەکردنی : محمد عبدالفتاح عبدالخالق

ڕووەکی سروشتی

- ڕووەکی سروشتی هەروەک لە ناوەکەدا دیارە ئەو ڕووەکانە دەگرێتەوە کە لە خۆوە دەڕوێن، ڕووەکی سروشتی بە گشتی لە کارلێکی نێوان ئاو و هەوا و بەرزی و نزمی ڕووی زەوی و خاکدا بەرهەم دێت.

- هەرێمی کوردستان دابەش دەبێتە سەر دوو پشتێنەی سەرەکیی ڕووەک، ئەوانیش پشتێنەی دارستانەکان و کورتەگیا ، هەروەها ڕووەکی سروشتی دیکەش هەن کە لە وەرزی باراندا گەشە دەکەن.

ڕووەکی سروشتی لە کوردستان

- زۆربەی دارستانە سرووشتییەکان دەکەونە باکوری ڕۆژهەڵاتی هەرێمەوە، درێژبوونەوەی دارستانە سروشتکردەکان شێوەیەکی کەوانەیی وەردەگرێت کە لە باکووری ڕۆژئاواوە بە ئاڕاستەی باشووری ڕۆژهەڵات درێژ دەبێتەوە،

دارستانە کراوەکان

دارستانە چڕە مامناوەندییەکان

دارستانە چڕەکان

توانستی بەرهەمهێنانی خاك لە هەرێمی کوردستان

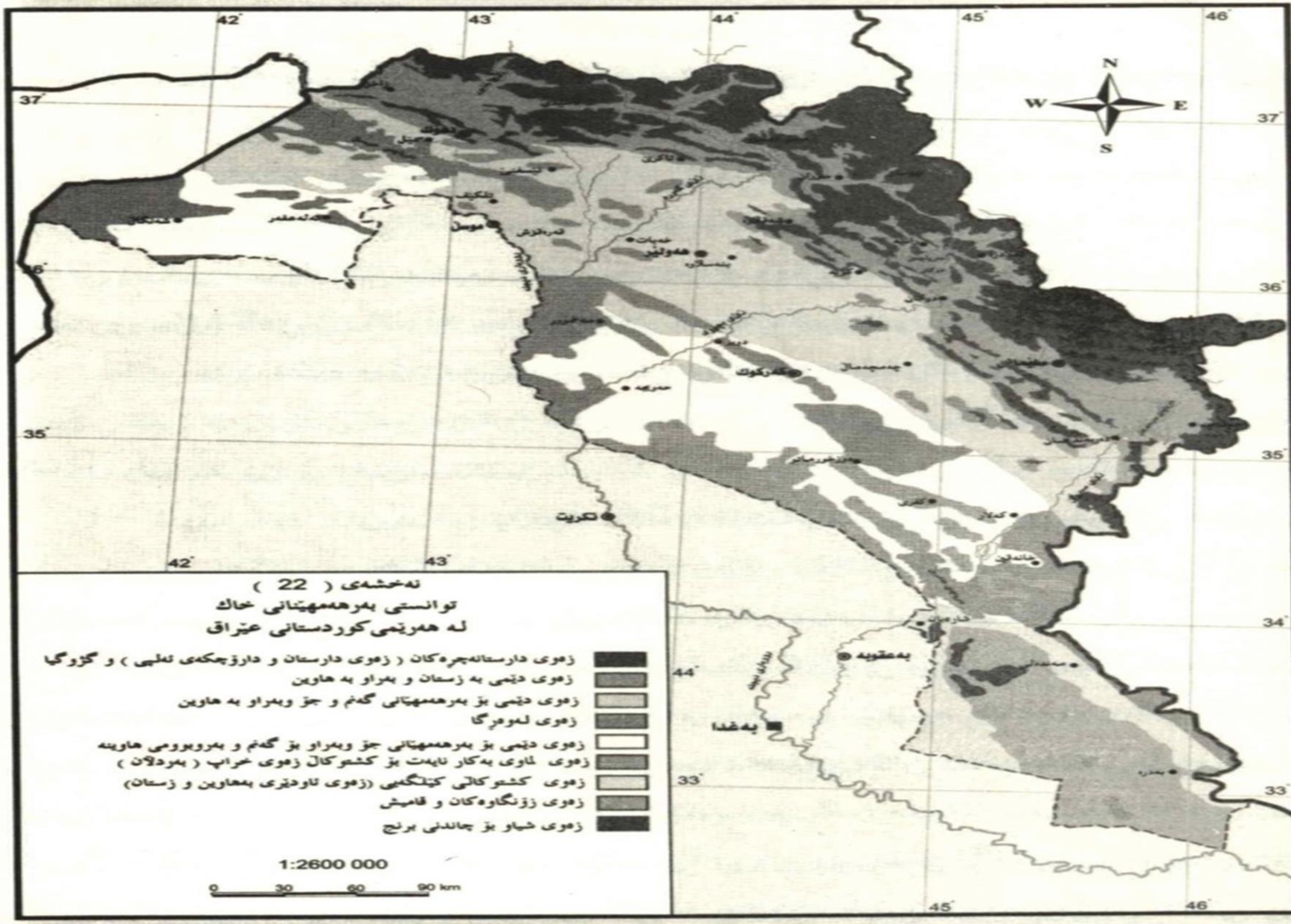

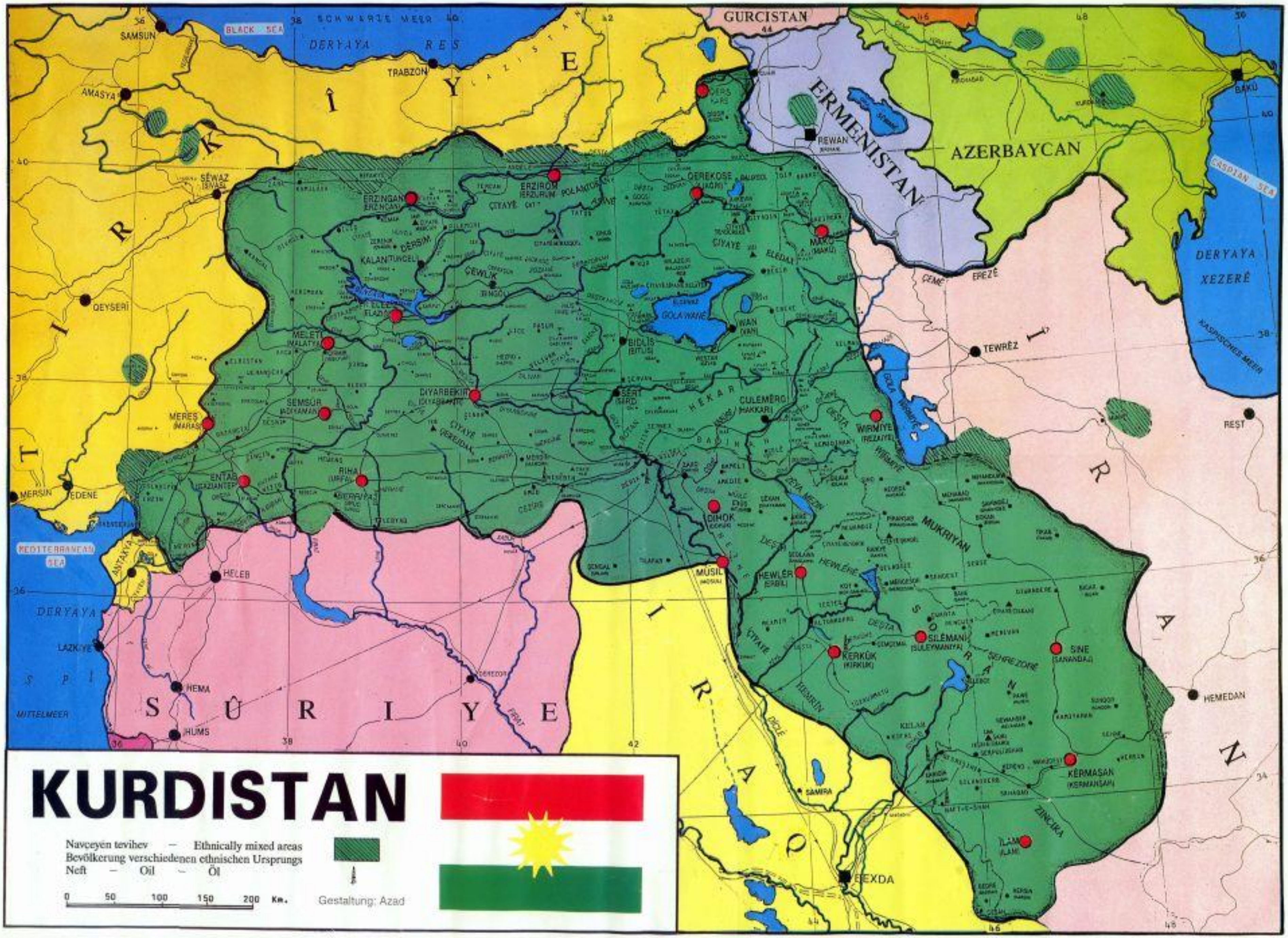
KURDISTAN
Navçeyên tevihev – Ethnically mixed areas
Bevölkerung verschiedenen ethnischen Ursprungs
Neft – Oil – Öl
0 50 100 150 200 Km.
Gestaltung: Azad
BLACK SEA
SCHWARZE MEER
DERYAYA RES
GURCISTAN
ERMENISTAN
AZERBAYCAN
CASPIAN SEA
DERYAYA XEZERÊ
KASPISCHES MEER
TIRKÎYE
ÎRAN
ÎRAQ
SÛRIYE
MEDITERRANEAN SEA
DERYAYA SPÎ
MITTELMEER
SAMSUN
TRABZON
AMASYA
SÊWAZ
QEYSERÎ
MERSIN
EDENE
ANTAKYA
HELEB
LAZKIYE
HEMA
HUMS
DEREZOR
ERZIROM
ERZINGAN
DERSIM
KALAN TUNCELI
ÇEWLIK
ELEZIZ
MELETÎ
SEMSÛR
MEREŞ
DIYARBEKIR
ENTAB
RIHA
BICLÎS
SÊRT
WAN
GOLA WANÊ
QERS
QEREKOSE
MAKO
CULEMÊRG
WIRMIYE
GOLA WIRMIYÊ
TEWRÊZ
REŞT
DIHOK
MÛSIL
HEWLÊR
KERKÛK
SILÊMANÎ
SINE
KIRMAŞAN
ÎLAM
HEMEDAN
BEXDA
SAMIRA
REWAN
BAKU
MUKRIYAN
HEKARÎ
BOTAN
SORAN

كاریگەری لەسەر كەش وئاووهەوا

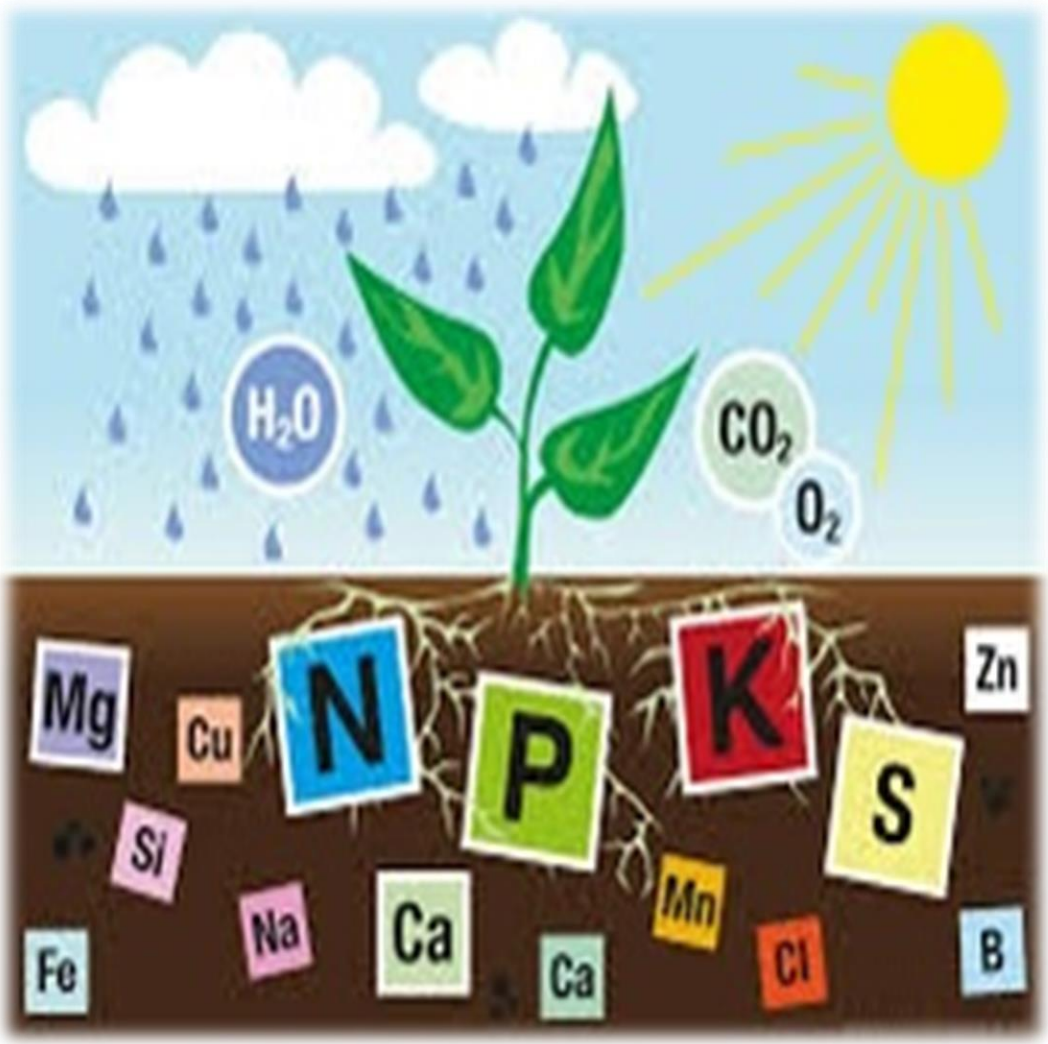

- ڕوپۆشی ڕووەكی كاریگەری لەسەر هەریەكە لەڕێژەی تیشكی خۆر و هەڵمی ئاو ودوانە ئۆكسیدی كاربۆن لەهەوادا هەیە كەلەزەویەوە ڕەنگدەداتەوەو پێیدەوترێت ئەلبیدۆ

گۆڕانی ئاووهەواو ڕووەکەکان

- گۆڕانی ئاووهەوا کاریگەرییەکی قوڵی کردۆتە سەر جوگرافیای زیندەیی لەئێستادا، وەدەکرێت پێشبینی ئەوە بکرێت کەگۆڕانی ئاووهەوای خێراو بەردەوام کاریگەرییەگەی گەورەتر ببێتەوە، وە ئەم گۆڕانەش کاریگەری گرنگی لەسەر لایەنەکانی ژیان هەیە   :وەک

کاریگەری پلەکانی گەرمی

باران

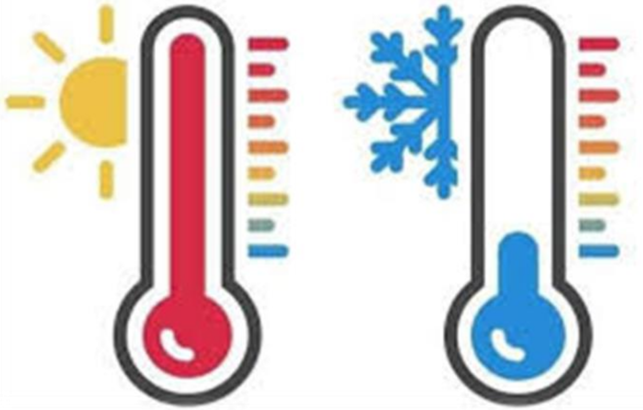

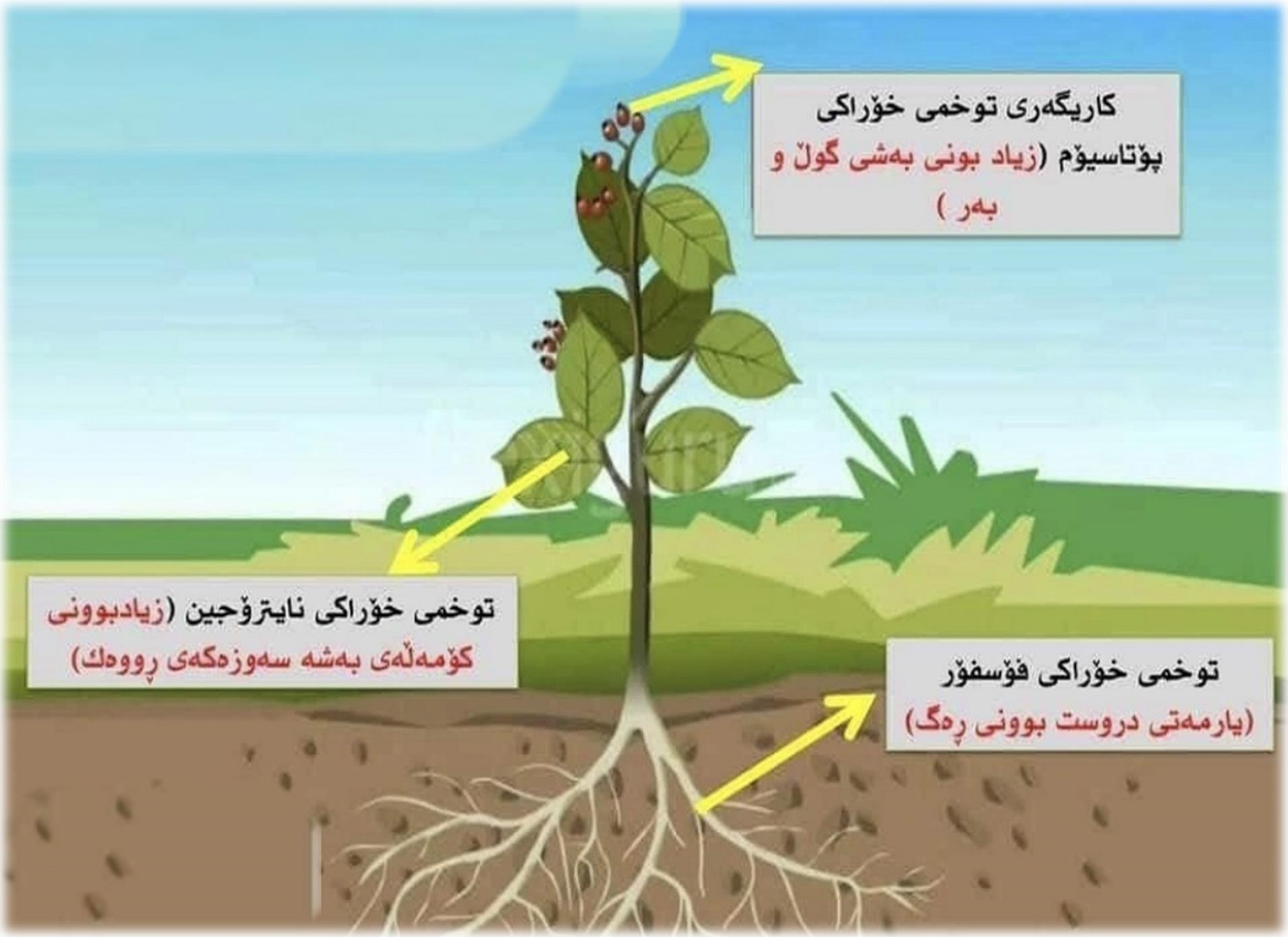

کاریگەری توخمی خۆراکی
پۆتاسیۆم (زیاد بونی بەشی گوڵ و
بەر)
توخمی خۆراکی نایترۆجین (زیادبوونی
کۆمەڵەی بەشە سەوزەکەی ڕووەك)
توخمی خۆراکی فۆسفۆر
(یارمەتی دروست بوونی ڕەگ)

بەکارهێنانی زەوی لە جیهاندا

- نزیکەی دوو ملیار فەدان زەوی هەیە لەویلایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا و ئەم ڕوبەرەش لەسەر بنەمای شێوەی ڕوپۆشی ڕووەکی دابەشدەکرێت، لە٣٠ی ساڵی ڕابردوودا، زیادبونێکی ناجێگیر

- لەڕووبەری زەوی بەکارهێنراو لەباڵەخانەو شوێنی نیشتەجێبوون ڕوویدا بەمانای زیادبوون لەوناوچانەی کەبە بیناو چیمەنتۆ و قیرەکان داپۆشراون، وکەمبوونەوەی ناوچە چێنراوەکان بەبەرووبوم.

رووەکی سروشتی لە جیهان

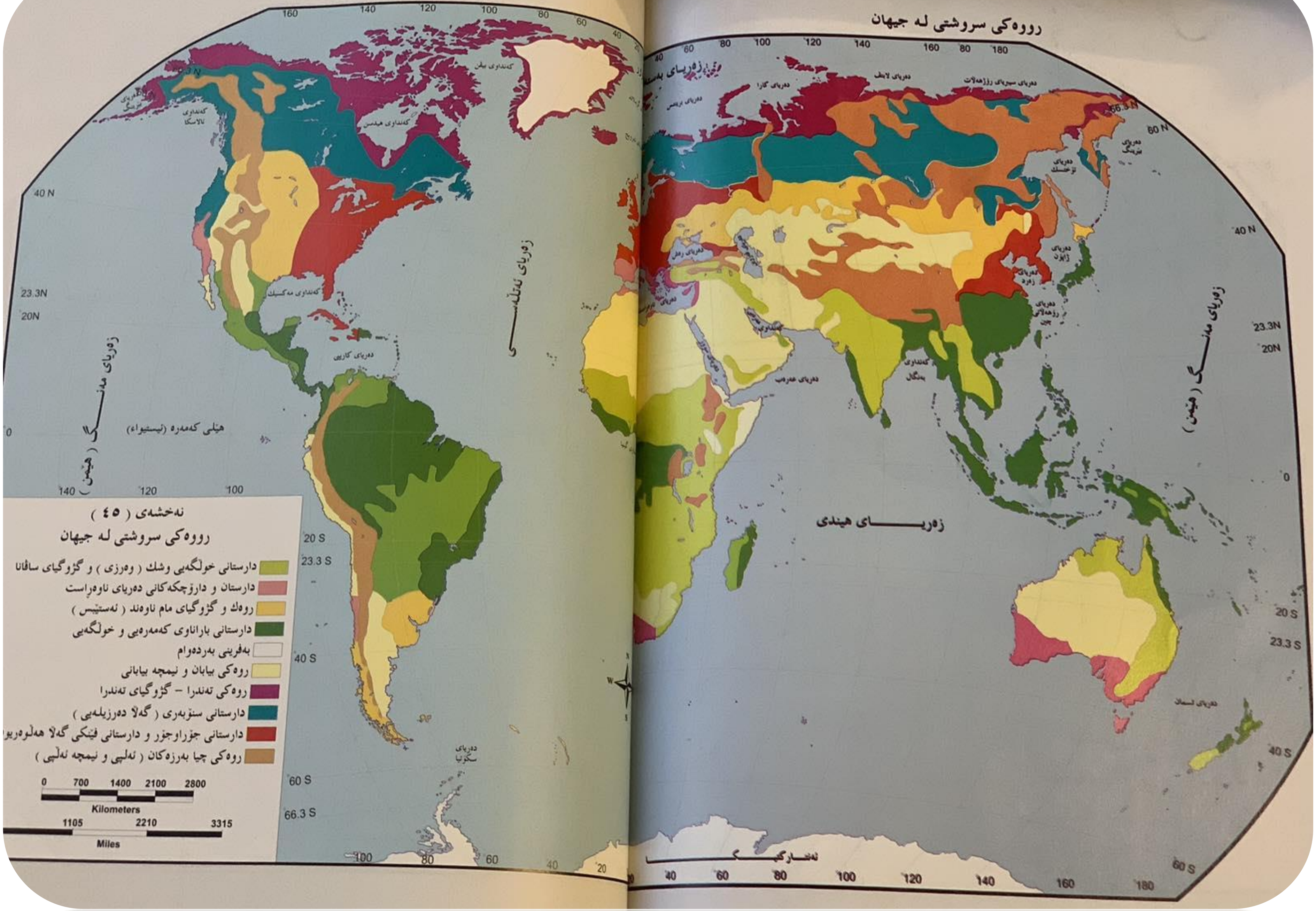

چۆن هەموو ئەمانە بەکشتوکاڵەوە دەبەسترێنەوە؟

- جوتیاران بەرپرسن لەپارێزگاریکردن لەزۆربەی ڕووەکە چێنراوەکان لەناوچە شیاوەکانی کشتوکاڵ لەجیهاندا. ڕوپۆشی ڕووەکی (یان نەبوونی) هۆکارێکی سەرەکییە کاریگەری ئەکاتە سەر شێوازەکانی کەش وئاووهەوا.

- وە ئەم هۆکارانەش بەم شێوەیەی خوارەوە کاریگەر دەبن بەڕووپۆش:

- بەروبووم و ڕووەکەکان بەسروشتەکەی بەرپرسن لەخەزنکردنی ئاو وبەکارهێنانەکانی

- ڕوپۆشی ڕوەکی بەرپرسە لەسەر ئاستی دوانە ئۆکسیدی کاربۆن لەهەوادا

- ڕەنگدانەوەی تیشکە پێوانەکان لەناو ناوچە ڕووەکی وچێنراوەکان

بوارە نوێیەکانی پەیوەست بەم بابەتە

کاریگەرییەکانی ئێستای ئاووهەوا لەسەر هەمەچەشنی بایۆلۆجی، و ئاگادارکردنەوە لەم کاریگەریانە لەداهاتوودا. گۆڕانی هۆکارەکانی ئاووهەوا کەپەیوەندییەکی پتەویان لەگەڵ دابەشبوونی ڕووەکەکان هەیە:

- **کاریگەرییەکانی دوانە ئۆکسیدی کاربۆن**
- **کاریگەرییەکانی گەرمی**
- **ئاو**

- کاریگەری ڕاستەوخۆی گۆڕانی ئاووهەوا

- کاریگەری ناڕاستەوخۆی گۆڕانی ئاووهەوا

سودەکانی ڕوپۆشی ڕووەکی
پاککردنەوەی هەوا
هاوسەنگی ئاووهەوا
دامەزراندنی خاک
وڕێگریکردن لەڕاماڵین
کەمکردنەوەی کاریگەری
لافاو
پاراستنی ئاو
سەرچاوەی
بەرهەمهێنانی
ئۆکسجین

سەرچاوە

1_ الدكتور/ عاطف محمد إبراهيم، الغطاء النباتي و دوره في التأثير على الطقس و المناخ و العكس
كلية الزراعة - جامعة الإسكندرية - مصر

2_ د. لطيف ماجد إبراهيم المشهداني، أثر الغطاء النباتي في المناخ المحلي للمدينة
الجامعة المستنصرية - كلية التربية الاساسية.

3. https://zaniary.com/